

Eks-udenrigsminister og eksperter: Ny PET-lov er ren 1984-overvågning

Spionage

4. april kl. 05:00

8 kommentarer

Illustration: Mads Joakim Rimer Rasmussen/Ritzau Scanpix.

Vi nærmer os overvågning af tankevirksomhed, hvis PET får lov at lave masseindhentning mod uskyldige borgere med data fra offentlige registre, sociale medier, overvågningssystemer og hacking . Det mener tidl. konservative udenrigsminister Per Stig Møller.

Peter Christian Bech-Nielsen

Redaktionschef / Tech-korrespondent

Følg

Lyt til artiklen oplæst af en stemme klonet på Ingeniørens Henrik Heide

7 min

Justitsminister Peter Hummelgaard (S) og regeringen er i færd med at udstyre Politiets Efterretningstjeneste (PET) med nogle voldsomme datamuskler. Således vil SVM-regeringen - som Radar tidligere har beskrevet - via lovudspil give PET mulighed for, at tjenesten kan indsamle og analysere store sammenhænge datasæt om borgere, der ikke er mistænkt for noget kriminelt.

Tidligere udenrigsminister Per Stig Møller (K) ser med rædsel på udspillet.

»De kan sammenkøre alle mulige ting fra noget, du har købt med dit kreditkort til bøger, du har læst fra biblioteket, så man kan sammenstykke et billede af folk. Det er noget rod. Vi er på vej ud i overvågning af tankevirksomhed i stil med bogen '1984',« siger Per Stig Møller.

I lovteksten står der, at PET må »opbevare og analysere disse datasæt« uden på forhånd at vurdere relevansen af hver enkelt oplysning.

Det kan lyde abstrakt, men man skal forestille sig, at PET kan koble data fra sundhedsregistre med indlæg fra sociale medier, data købt hos databrokere med alle de eksisterende muligheder for overvågning som aflytning, biometrisk registrering, hacking af telefoner og agentvirksomhed.

Altså bredspektret overvågning af egne statsborgere uden mistanke.

Politistat in spe

Mangler man konkrete eksempler på, hvad den type overvågning kan betyde for den enkelte borger, så kan man kigge mod USA. Via data fra data fra sociale medier og databrokere opsporer udlændingemyndigheden *Immigration and Customs Enforcement (ICE)*

i øjeblikket borgere, som kan tænkes at være i landet uden gyldig opholdstilladelse, have forbindelser til potentielle kriminelle, have udtrykt sympati for grupper med voldelige tendenser.

Det kan også være opsporing af kvinder, der har fået en abort, via data fra menstruationsapps eller Google-søgninger eller sporing af holdninger hos videnskabeligt personale, der har udtrykt sympati for Diversity, equity, and inclusion-programmer, som er i præsident Trumps sorte bog.

Per Stig Møller nævner en række nyere danske sager om såkaldt *terrorbilligelse*, som eksempler på den tankekontrol, som han mener, den nye PET-lov vil skabe yderligere grobund for.

I et nyligt eksempel blev en 42-årig kvinde fra Odense retsforfulgt for i oktober 2023 at skrive på Facebook: 'Ingen ord kan beskrive, hvor smukt det var at stå op til den nyhed' om Hamas' angreb på Israel. Hun blev dog frikendt, mens andre er blevet dømt for lignende udsagn.

»Regeringen går for meget i retning af en politistat. Du kan også se det i forfølgelsen af Claus Hjort og Lars Findsen i FE-sagen. Man går meget langt i alle mulige retninger for at få folk dømt. Vi er nødt til at sætte en bom op her,« siger eks-ministeren.

Find din næste kollega her

Læs mere >

FRA TECHJOB

Skal dit job annonceres på ResilienceTech?: Du er ikke den eneste specialist, der læser med

Tidligere operativ chef i PET, Troels Ørting Jørgensen, forklarer, at efterretningstjenesten formentlig ønsker adgang til at kunne pulje den såkaldte bulk-indhentning om basalt set alle borgere til, når

forbrydelsen er sket. Det handler nemlig om hurtigt at kunne sammenstykke et billede af et hændelsesforløb, hvor folk har opholdt sig, og hvem de har været i selskab med.

»Du kan ikke se, hvad der skete, hvis ikke du har adgang til alle transaktioner og bevægelser. Det er lidt det samme, som da man begyndte at lave mastesug, så kunne du se, om nogen havde besøgt elskerinden i Søborg,« siger han og tilføjer, at han ikke nødvendigvis kan afgøre, hvor den eksakte balance bør være i dataindsamlingen:

»Problemet er, om vi kan stole på PET. Før i tiden ville vi jo ikke have problemer med at stole på FBI, men i dag ville jeg mene, at vi skal stoppe samarbejdet med amerikanerne. Jeg ville ikke blive overrasket, hvis de laver industrispionage eller aktivt modarbejder os i forhold til Grønland nu.«

Forslag om datasæt

Der lægges med det nye lovforslag op til, at der indføres et nyt kapitel i PET-loven, hvor der fastsættes regler om PET's behandling af større sammenhængende datasæt, som opbevares adskilt fra tjenestens øvrige oplysninger.

De foreslåede regler vil medføre, at der oprettes et særskilt miljø ved siden af de almindelige regler i PET-loven, hvor det vil være muligt for PET inden for nærmere bestemte rammer at opbevare og foretage bestemte ikke-personrettede behandlinger af større sammenhængende datasæt.

Med større sammenhængende datasæt forstås store samlinger af oplysninger, som PET indhenter og opbevarer uden på forhånd at have kendskab til de enkelte oplysninger, der indgår i datasættet. Større sammenhængende datasæt vil typisk være karakteriserede ved, at oplysningerne ikke kan overskues og håndteres ved almindelig manuel behandling, men at de kan gøres anvendelige og værdifulde for PET's arbejde gennem videre analyse ved brug af it-systemer.

Et større sammenhængende datasæt vil kunne være f.eks. indholdet af dele af et forum på internettet eller dele af en anden dansk forvaltningsmyndigheds register. PET vil med den foreslåede ordning f.eks. få redskaberne til i højere grad at følge informationsstrømmene på internettet og udarbejde trusselsanalyser på baggrund heraf. De oplysninger, som PET efter ordningen vil kunne opbevare kan – bl.a. når de sammenstilles og samkøres med andre oplysninger – være afgørende for at opdage potentielle terror-, sabotage- eller spionagetrusler i tide.

Der lægges for det andet op til, at andre forvaltningsmyndigheder efter anmodning fra PET kan etablere direkte elektronisk adgang for tjenesten til relevante registre og systemer. Dataen kan PET opbevare i op til 20 år - igen uden konkret mistanke. Der vil dog ske en evaluering inden for de første fem år.

Kilde: Justitsministeriet

Åbenheden mangler

Thomas Wegener Friis, historiker og leder af Center for Cold War Studies ved Syddansk Universitet, ser skeptisk på PET-forslaget.

»Vi har ikke nogen gylden tradition for åbenhed. Hvis nogen laver spilopper i det her system, så finder vi ikke ud af det før om 80-100 år. I Danmark får efterretningstjenesterne et tillidsforskud. Går det galt, så ryger det i Rigsarkivet eller en makulator,« siger han og tilføjer:

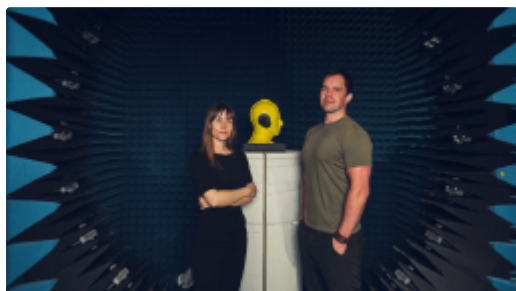
»Du kan sige, klassisk set er man ret ligeglad med udenlandske statsborgeres rettighed i efterretningssammenhæng, men PET overvåger os selv. Spørgsmålet er, hvor stor den pris er. Jeg har talt med mange i de tyske tjenester, som har mere begrænsede overvågningskapaciteter, men hvor de mener, at de egentlig kan udføre arbejdet, men de skal bare anstrenge sig mere.«

Tænketanken Justitia skrev i et høringssvar om den nye PET-lov, at de frygter, at indhentningen af data som social medie-opslag vil have en afskrækkende virkning på borgerne:

»Justitia anbefaler, at Justitsministeriet og Folketinget forholder sig til den adfærdsændrende "chilling-effekt", det kan have for landets borgere at vide, at alt hvad de gør online, samt alle oplysninger, der registreres om dem ved landets myndigheder, vil kunne blive indhentet og samkørt hos landets efterretningstjenester, så disse kan identificere mønstre i data.«

Ud af Palantir

På tværs af PET, Rigspolitiet og Forsvarets Efterretningstjeneste bruger man den amerikanske analyse- og dataplatform Palantir, som herhjemme hedder *PolIntel* og *PETIntel*. Og det vil uden tvivl være blandt andet Palantirs platform, der skal bearbejde og analysere de store datamængder, som regeringens lovforslag vil muliggøre.

SPONSERET INDHOLD

Demant sætter standarden: driver teknologisk front med AI, stærke firmware-kompetencer og egen chipudvikling

Kunstig Intelligens

Palantir er stiftet af den ultra-libertære og konservative tech-milliardær Peter Thiel, der har mange personlige aktier i Trump-regeringen såvel som et tæt relation til vicepræsident J.D. Vance.

Thiel har blandt andet ytret, at han ikke tror på, at demokrati kan bringe frihed. Både Per Stig Møller, Troels Ørting Jørgensen og Thomas Wegener Friis mener, at PET og andre danske myndigheder bør stoppe brugen af Palantir. Vi kan ikke stole på selskabet, lyder vurderingen.

»Vi skal gentænke alt fra baseaftaler med USA, våbenindkøb og PET's aftaler med amerikanerne. Vi kan dybest set ikke vide, om amerikanerne falder os i ryggen, hvis der udbryder en konflikt med Rusland eller om Grønland, og vi har dem liggende i vores ryg i Jylland,« siger Per Stig Møller.

Troels Ørting Jørgensen stemmer i. Palantir er nødt til at være fortid. Såvel som at vi er nødt til at tænke i at lave nye efterretningssamarbejder på tværs af Europa til at træde i stedet for det amerikanske spionapparat.

FRA [VERSION2](#)

Se listen: Her er Danmarks mest attraktive IT-arbejdspladser

Profilanalysen

»Vi skal helt sikkert ud af Palantir-systemer og i det hele taget have afkoblet den tech-afhængighed, hvor amerikanerne har haft en legeplads uden sidestykke. Vi kan sagtens bygge en europæisk Palantir, men det kræver, at vi skaber miljøer, hvor universiteter, pengemænd og it-folk kan arbejde sammen. Og så kræver det en risikovillighed, som vi ikke er vant til i Europa.«

Nødvendige værktøjer

Peter Hummelgaard (S) mener, at regeringens PET-udspil tager højde for den nødvendige balance mellem kontrol og kapaciteter.

»Med lovforslaget ønsker regeringen dels at sikre, at PET har de tekniske værktøjer, som er nødvendige for, at tjenesten fortsat kan varetage sine opgaver effektivt, dels at der er klare retlige rammer for PET's mulighed for at arbejde data- og analysebaseret. De oplysninger, som PET vil kunne behandle efter reglerne i lovforslaget, kan være afgørende for at opdage potentielle terror-, sabotage- eller spionagetrusler i tide,« siger han i en pressemeddelelse.

Denne artikel

[Regering giver PET stor frihed: Må indsamle kæmpe datasæt om uskyldige borgere i 20 år](#)

[Ekspert advarer danske virksomheder: Regn med USA spionerer via Google og Microsoft](#)

[Efter FE-skandalen: Tre mennesker skal bestemme over Danmarks data-overvågning](#)